

email:
mreza.beskucnistvo@gmail.com
adresa:
Radoslava Grujica 4, 11000 Beograd

INICIJATIVA 10X10X10X10

Međunarodni dan borbe protiv beskućništva

LICEUJICE

klikAktiv
centar za razvoj socijalnih politika

INICIJATIVA ZA
EKONOMSKA I
SOCIJALNA PRAVA

GRUPA
BUDI JEDAN

Udruženje građana
"Patrija"

Za:

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Nemanjina 22-26, 11000 Beograd

Ministarstvo zdravlja, Nemanjina 22-26, 11000 Beograd

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Bulevar Mihajla Pupina 2, 11070 Beograd

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Nemanjina 22-26, 11000 Beograd

Ministarstvo finansija, Kneza Miloša 20, 11000 Beograd

Ministarstvo informisanja i telekomunikacija, Pariska 7, 11000 Beograd

Grad Beograd, Sekretarijat za socijalnu zaštitu, 27.marta 43-45, 11000 Beograd

Grad Beograd, Sekretarijat za imovinske i pravne poslove, 27.marta 43-45, 11000 Beograd

Grad Novi Sad, Gradska uprava za socijalnu i dečiju zaštitu, Žarka Zrenjanina 2, 21101 Novi Sad

Grad Novi Sad, Gradska uprava za imovinu i imovinsko-pravne poslove, Narodnog fronta 53, 21102 Novi Sad

INICIJATIVA 10X10X10X10

Poštovani/a,

Mreža za borbu protiv beskućništva okuplja organizacije i kolektive koje širom Srbije pružaju podršku ljudima u situacijama beskućništva i stambene isključenosti, i ljudima koji su u riziku od beskućništva. Povodom Međunarodnog dana borbe protiv beskućništva, Mreža za borbu protiv beskućništva se obraća organima državne uprave i lokalnih samouprava u čijoj su nadležnosti pitanja od značaja za dobrobit ljudi.

U nastavku je 10 zahteva za 10 nadležnih institucija povodom 10. 10:

1. Integrirati društvene probleme beskućništva i stambene isključenosti u sve relevantne (državne i lokalne) strateške dokumente i zakone – Definisanje beskućništva i stambene isključenosti treba da je zasnovano na Evropskoj tipologiji beskućništva i stambene isključenosti koja omogućava šire sagledavanje ovih društvenih problema.¹ Pitanje definisanja odnosno tipologije ovih društvenih problema je od važnosti i tokom procesa kao što je sprovođenje Popisa stanovništva.

Do sada je korišćena neadekvatna metodologija, te je važno je unaprediti, kao i koristiti novu sveobuhvatnu tipologiju, usklađenu kroz različite sektorske propise.

¹ Evropsku tipologiju možete pogledati na ovom linku: [ETHOS.pdf](#), a važno je pomenuti da je već bila integrisana, iako ne sasvim razrađena, u Nacionalnoj strategiji socijalnog stanovanja (13/12): [NACIONALNA STRATEGIJA SOCIJALNOG STANOVANJA_0.pdf](#).

2. Kreirati krovnu državnu politiku koja će omogućiti uvećanje javnog stambenog fonda i priuštivih modela stambene podrške uz poštovanje prava na adekvatno stanovanje – Kreirati sveobuhvatnu stambenu strategiju u saradnji sa zainteresovanim stranama, a obavezno ljudima u situaciji beskućništva i stambene isključenosti, kao i organizacijama i kolektivima koji decenijama pružaju podršku ljudima, organizacijama koje se bave stambenim politikama, pitanjima koja se tiču socijalne pravde i drugim relevantnim oblastima. Ovom strategijom treba obezbediti mehanizme da niko ne ostaje bez krova nad glavom, da se pravo na adekvatno stanovanje poštuje, i da raznovrsni modeli podrške budu dostupni svima. Strategija mora uključivati i inovativne modele podrške, poput modela Stanovanje prvo,² a ne samo postojeće modele podrške čiju dostupnost i priuštivost takođe treba unaprediti.³

3. Kreirati krovnu državnu politiku za borbu protiv siromaštva – Kreirati svobuhvatnu strategiju za borbu protiv siromaštva u saradnji sa zainteresovanim i nadležnim akterima, a obavezno sa ljudima u situaciji beskućništva i stambene isključenosti, kao i organizacijama i kolektivima koji decenijama pružaju podršku ljudima, i bave se pitanjima od značaja za socijalnu zaštitu, ekonomska i socijalna prava. Strategijom moraju biti predviđene dostojanstvene novčane i druge vrste podrške koje mogu realno uticati na unapređenje položaja ljudi i prevenciju siromaštva. Usluge i podrška moraju biti dostupni, pristupačni, bez administrativnih barijera kojima se smanjuje obuhvat ljudi, odnosno sa potencijalom da učine stvarnu razliku u životima ljudi koji su najčešće uz siromaštvo, suočeni i sa diskriminacijom i različitim oblicima društvenog isključivanja. Borba protiv siromaštva mora uključivati i dostupnost obrazovnih i zdravstvenih usluga, usluga socijalne zaštite i drugih važnih usluga o javnom trošku, jer su ljudsko dostojanstvo i život neprikosnoveni,⁴ a dobrobit svakog čoveka je javni interes.

² Kako izgleda model Stanovanje prvo u praksi možete videti na primeru rada Udruženja „Aja“ u Puli koje u saradnji i uz podršku gradske uprave sprovodi model koji se pokazao kao jedan od najuspešnijih modela podrške u Evropi: Što radimo? – Udruga AjA.

³ O adekvatnom stanovanju i problemima u pristupu stambenoj podršci, možete čitati i u dvogodišnjem izveštaju Mreže za borbu protiv beskućništva: O beskućništvu u Srbiji iz ugla Mreže za borbu protiv beskućništva – ADRA Srbija str. 13-18, 60-70. Dodatno, korisno je pogledati „Inicijativu za unapređenje priuštivosti socijalnog stanovanja u Beogradu“ koju je članica Mreže, A11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, podnela sa partnerskim organizacijama civilnog društva: Inicijativa za unapređenje priuštivosti socijalnog stanovanja u Gradu Beogradu.

⁴ Ustav Republike Srbije (98/06, 115/21), članovi 23 i 24.

4. Nameniti prostore u javnom vlasništvu (državnom, gradskom) za razvoj različitih modela stambene podrške i integrisanih usluga.

5. Unaprediti uslove u postojećim uslugama socijalne zaštite i obezbediti njihovu održivost, kao i standarde za njihovo sprovođenje koji će omogućiti sigurnost, čuvanje dostojanstva, privatnost, i adekvatnu podršku za sve koji ih koriste – Kao primer možemo uzeti Prihvatište za odrasla i stara lica u Beogradu za koje postoji "lista čekanja" usled nedovoljno kapaciteta, i kojem neretko nedostaju stručni radnici i radnice iz različitih oblasti, npr. zdravstveni radnici i radnice. Drugi primer je usluga Prenosište, za koju ne postoje razvijeni standardi, a za kojom postoji očigledna potreba. Aktuelni uslovi u ovoj usluzi i u Beogradu i u Novom Sadu nisu adekvatni. Uz to, izostaje multidisciplinarna podrška koja bi omogućila da uz holistički pristup, svako dobije podršku koja mu je potrebna.⁵

6. Obezbediti dalji razvoj, pristupačnost i rasprostranjenost integrisanih usluga čiji bi fokus bio: 1) urgentna podrška za ljude u situaciji beskućništva i stambene isključenosti, 2) prevencija beskućništva – Ove usluge je nužno razvijati u saradnji sa ljudima u situaciji beskućništva i stambene isključenosti, i potrebno je predvideti i stacionarne i terenske integrisane usluge.

7. Propisati besplatno zdravstveno osiguranje i pristup zdravstvenoj zaštiti za ljude u situaciji beskućništva – Potrebno je obezbediti pristup zdravstvenoj zaštiti po osnovu beskućništva, kao prioritnog osnova, bez dodatnih administrativnih zahteva i finansijskih opterećenja, već uvažavajući urgentnost situacija u kojima se ljudi nalaze.⁶

⁵ Predlog standarda za uslugu Prenosište, Mreža za borbu protiv beskućništva podnela je još aprila meseca 2026. godine. Šest meseci kasnije Mreža nema povratnu informaciju od strane Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (Sektora za socijalnu zaštitu) o razmatranju ove inicijative. Istovremeno, nema ni unapređenja uslova u ovoj usluzi u gradovima u kojima se pruža.

⁶ Mreža za borbu protiv beskućništva je 13. avgusta podnela „Inicijativu za besplatno zdravstveno osiguranje i izdavanje zdravstvene kartice po osnovu beskućništva” Ministarstvu zdravlja. Ni dva meseca nakon podnošenja Inicijative, Mreža nije dobila odgovor. Ukratko o Inicijativi možete videti na nalogu Mreže: [Mreža za borbu protiv beskućništva \(@mrezabeskucnistvo\)](#)
• [Instagram photos and videos](#) .

8. Propisati pravo na besplatan obrok svima kojima je potreban, bez posebnih uslova i administrativnih barijera – Aktuelno, u lokalnim zajednicama postoje brojni uslovi za pristup ovom pravu. Na primer, jedan od češćih uslova koji se pojavljuje u lokalnim odlukama je posedovanje lične karte i već ostvareno pravo na novčanu socijalnu pomoć. Zbog uslova koji ne omogućavaju dovoljan obuhvat ljudi, mnogi koji imaju potrebu za besplatnim obrokom, ne ostvaruju ovo pravo. Primer su upravo ljudi u situaciji beskućništva koji su bez dokumenata ili ljudi koji ne primaju novčanu socijalnu pomoć. Stoga, potrebno je omogućiti da svaki čovek koji je u potrebi za besplatnim obrokom ostvari ovo pravo.

9. Osigurati da se u javnim politikama i obraćanjima javnosti ne koristi diskriminatorni jezik – Neophodno je voditi računa o jeziku, te koristiti termine koji podržavaju kulturu ljudskih prava. Od velike je važnosti da akteri koji se obraćaju javnosti izbace iz upotrebe terminologiju koja podstiče održavanje stereotipnih predstava o ljudima u situaciji beskućništva, i reaguju na senzacionalizam koji se primećuje prilikom pisanja o siromaštvu i beskućništvu. Smernice u ovom smislu su već skrojene i javno dostupne.⁷

10. Delegirati potrebna budžetska sredstva za sprovođenje iznad pomenutih politika, unapređenje uslova u postojećim uslugama, uvođenje novih usluga, što uključuje i budžetska sredstva za obezbeđivanje kapaciteta za njihovo sprovođenje skladno potrebama.⁸

U Beogradu, 10.10.2026.god.

Članice Mreže za borbu protiv beskućništva koje potpisuju Inicijativu 10/10/10/10

LICEULICE

klikAktiv
centar za razvoj socijalnih politika

ADRA

INICIJATIVA ZA
EKONOMSKA I
SOCIJALNA PRAVA

Ekumenska
Humanitarna
Organizacija

GRUPA
BUDI JEDAN

Udruženje građana
"Patrija"

Caritas
SRBIJE

⁷ Mreža zagovara nediskriminatorni jezik, npr. upotrebu sintagmi "ljudi u situaciji beskućništva" i "osoba u situaciji beskućništva" umesto drugih termina koji svode osobu na "situaciju" u kojoj se nalazi. Više o etičkom načinu izveštavanja o siromaštvu i beskućništvu, možete videti u publikaciji koju je pripremila članica Mreže, [Liceulice: Smernice-za-eticko-izvestavanje-o-beskucnistvu-i-siromastvu-1.pdf](#).

⁸ Za brojne strategije i druge javne politike implementacija je korak koji je izostao usled neodgovarajućeg budžetiranja i/ili neadekvatnih kapaciteta unutar lokalnih samouprava. U društvu u kojem je prema zvaničnim podacima Republičkog zavoda za statistiku za 2025. godinu, stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti iznosila 23,2 %, postoji nedvosmislena odgovornost države za unapređenje položaja ljudi (Republički zavod za statistiku: [Statistički izveštaj | Republički zavod za statistiku Srbije](#)).